

**Klagenemnda
for offentlige anskaffelser**

Arkitektbedriftene i Norge
Att. Harald Eriksen
Postboks 5482 Majorstuen
0305 Oslo
Fax: 22 93 15 01

Deres referanse

Vår referanse

Dato

AVVISNING AV KLAGE PÅ OFFENTLIG ANSKAFFELSE

Det vises til Deres klage på offentlig anskaffelse. Klagenemndas sekretariat har besluttet å avvise klagen som uhensiktsmessig for behandling i klagenemnda, jf. forskrift om Klagenemnd for offentlige anskaffelser § 9. Grunnen er at klagen ikke kan føre frem. Sekretariatets avvisningsbeslutning kan påklages til klagenemndas leder innen tre dager etter at den ble gjort kjent for klager.

Nedenfor gis en oppsummering av bakgrunnen for klagen og sekretariatets vurdering.

Bakgrunn:

Trondheim kommune (heretter kalt innklagede) vedtok i 2006 å utarbeide en miljøerklæring som skulle avgis av leverandører av rådgivnings- og prosjekteringsoppdrag for innklagede. Miljøerklæringen hadde følgende innhold:

TRONDHEIM KOMMUNE	MILJØKRAV <i>(kvalifikasjonskrav)</i>
MILJØERKLÆRING <i>(Avgis av leverandør av rådgivnings- og prosjekteringsoppdrag for Trondheim kommune)</i>	

[...]

1. FORMÅL

Miljøerklæringen skal dokumentere at kvalifikasjonskrav i forhold til miljø er oppfylt hos prosjektleder og rådgiver som tar oppdrag for Trondheim kommune/Trondheim byteknikk.

2. OMFANG

Erklæringen skal være vedlegg til tilbud ved all tilbudsinnhenting på prosjektleder-, prosjekterings- og rådgivertjenester, og omfatter også underkonsulenter knyttet til oppdraget/kontrakten.

Spørsmål Nr.	Tema	Ja	Nei
-------------------------	-------------	-----------	------------

Postadresse
Postboks 439 Sentrum
5805 Bergen

Besøksadresse
Olav Kyrresgate 8
5014 Bergen

Tlf.: 55 59 75 00
Faks: 55 59 75 99

E-post:
postmottak@kofa.no
Nettside: www.kofa.no

1.	Har bedriften/virksomheten (videre kalt bedriften) rutiner/prosedyrer og kompetanse knyttet til håndtering av miljøpåvirkninger ved utførelse av det aktuelle oppdrag, og kan i så fall dette dokumenteres ved at bedriften er Miljøfyrtårnsertifisert iht. aktuelle bransjekrav, ISO 14001-sertifisert, EMAS-godkjent eller har annen tilsvarende 3. parts godkjenning? Oppgi bransje og type godkjenning		
Hvis nei på spørsmål nr 1, besvares spørsmålene 2 til og med 5. Disse kan ved positiv bekreftelse evt aksepteres som relevant alternativ dokumentasjon.			
2.	Har bedriften rutiner for oppdrags-/prosjekteringsgjennomføring som sikrer: <ul style="list-style-type: none"> • identifisering av prosjektets miljøpåvirkninger (miljøgjennomgang) • oppfyllelse av prosjektets eventuelle miljømål • at lover og forskrifter med miljørelevans for prosjektet følges • utarbeidelse og oppfølging av prosjektets eventuelle miljøplan 		
3.	Utarbeider bedriften en årlig miljørapport for egen virksomhet, og kan denne eventuelt forevises?		
4.	Har bedriften egne miljømål og miljøhandlingsplan/miljøforbedringsprogram for 2006 for virksomhetens kjerneprosesser, og kan denne eventuelt forevises?		
5.	Har bedriften utpekt en person som er miljøansvarlig/miljøkoordinator?		

[...]

Hvis bedriften verken oppfyller punkt 1 eller punktene 2 til og med 5, forplikter bedriften seg til å oppfylle enten punkt 1 eller punktene 2 til og med 5 i løpet av ..... måneder fra kontraktinngåelse. Evt kan det avtales konkrete krav i forhold til punktene 2 -5 innen de tema spørsmålene omhandler.

Bedriften vil selv ha ansvar for at denne forpliktelsen dokumenteres rettidig. Dette vil kunne bli knyttet opp mot en dagmultbelagt milepæl.”

I brev til innklagede av 26. oktober 2007 anførte klager at det ikke var anledning til å stille et krav om generell miljøledelse uten å foreta en nærmere vurdering av relevansen for prestasjonen av den aktuelle ytelsen. I brevet ba klager innklagede om å fjerne kravet om generell miljøerklæring vedrørende rådgivnings- og prosjekteringsoppdrag for Trondheim kommune.

Innklagede avviste klagers anførsler på følgende måte i brev av 12. november 2007:

”Kommunens miljøerklæringer er et ledd i å ivareta de politiske føringene. Miljøerklæringene er for øvrig fremlagt for, og bifalt av Dovre Sertifisering AS, som er kommunens sertifiseringsfirma, og inngår i grunnlaget for sertifiseringen.

[...]

I vårt brev (rundskriv) til konsulenter/arkitekter våren 2007 heter det:

”Erklæringen vil kunne inngå i en kvalifikasjonsvurdering”. Her er brukt formuleringen ”vil kunne”. Det betyr at erklæringen ikke er et ”krav om generell miljøledelse” som De hevder. Heller ikke i erklæringen stilles det noe som helst krav til miljøledelse. Det stilles spørsmål (1) om man har en godkjenning, og i tilfellet hvilken. Har man ikke det, så går man like fullt videre gjennom spørsmål (2 – 5). Ingen diskvalifiseres som følge av det som står i erklæringen.

Arkitektbedriftene er opptatt av FOA § 17-13. Der er vi også, og bestemmelsen er ivaretatt ved at det i spørsmål 2 er fremhevet med kursiv 4 ganger at det er det aktuelle prosjektet (relevans) det refereres til hele tiden, altså ikke generelle krav.

Prinsippet om å skreddersy de eventuelle miljøkravene til oppgavens art, mengde osv (relevans) gjenspeiles også i erklæringen hvor det heter på side 2. ”Evt kan det avtales konkrete krav i forhold til punktene 2 – 5 innen de tema spørsmålene omhandler.”

Hovedhensikten med Trondheim kommunes miljøerklæringer er å bidra til å sette det ytre miljøet tydelig på agendaen for våre leverandører og samarbeidspartnere. Ved å bruke en slik erklæring et par års tid fremover, - med all mulig lempe, håper vi at våre leverandører har fått tid på seg til å dyktiggjøre seg/kvalifisere seg på miljøsidene, - slik vi forventer, og fortrinnsvis gjennom dokumenterte godkjenningsordninger.”

Klage ble inngitt til klagenemnda 12. desember 2007.

Anførsler:

Klagers anførsler:

Innklagedes krav om generell miljøledelse av anskaffelse av planleggings- og prosjekteringsoppdrag er i strid med kravet til forutberegnelighet, jf anskaffelseslovens § 5 3. ledd, og proporsjonalitetsprinsippet, jf forskriftens § 3-1 (5).

Klagers stiller seg positiv til at det stilles krav til miljøet under planlegging og prosjektering. Det er imidlertid innklagedes krav om miljøledelse på generelt grunnlag klager protesterer mot. Lovpålagt krav til ytre miljø er ivaretatt gjennom Arkitektbedriftenes modell for kvalitetssystem (MAKS). Dersom et prosjekt krever ytterligere tiltak må det beskrives ved et miljøprogram (MOP) for dette prosjektet. Dersom det foreligger et miljøprogram, kan man sette krav som går ut over krav som følger av lov og forskrifter. Det er en egen standardiseringskomité i gang for å definere hva et miljøprogram kan inneholde. Så vidt klager forstår, er det ingen arkitektbedrift i dag som kan gi et positivt svar på miljøerklæringens krav om miljøsertifisering. Under henvisning til det pågående standardarbeid, burde innklagede vente til resultatet av dette foreligger. Klager mener derfor at det er feil tidspunkt å kreve en generell erklæring om at det skal foreligge et system for miljøledelse. Før standarden med et miljøprogram foreligger, vil det være usikkert for rådgiverne hva et slik program skal inneholde. Et krav om å avgi en slik erklæring på det nåværende tidspunkt vil således være i strid med kravet til forutberegnelighet, jf anskaffelseslovens § 5 3. ledd.

Videre er proporsjonalitetsprinsippet, jf forskriftens § 3-5 (5), overtrådt ved at innklagede ikke har foretatt en nærmere vurdering av relevansen for prestasjonen av den aktuelle ytelsen. Klager viser i den forbindelse til Fornyings- og administrasjonsdepartementets ”Veileder til reglene om offentlige anskaffelser” punkt 9.3.2, hvor det står at det ikke kan stilles et generelt krav om miljøledelsessystem, men at det i det enkelte tilfelle må foretas en konkret vurdering

av om et miljøstyringssystem vil ha innflytelse på utførelsen av den aktuelle tjenesten eller bygge- og anleggsarbeidet.

En dokumentasjon på generelt grunnlag vil ikke gi noen pekepinn på leverandørens miljøkompetanse i det enkelte prosjekt. Kvalifikasjonskrav skal være egnet til å sikre at leverandøren kan oppfylle kontraktsbetingelsene, jf forskriftens § 17-4 (2). Forskriftens § 17-13 (1) og direktiv 2004/18/EF art. 48 nr. 2 bokstav f henspeiler på at miljøkrav skal ha relevans i forbindelse med det enkelte prosjekt. Dette taler derfor mot at det skal kunne stilles et generelt krav om miljøledelsessystem. Man må derimot i hvert enkelt tilfelle foreta en konkret vurdering av om et miljøstyringssystem vil ha betydning for utførelsen av den aktuelle tjenesten.

Innklagedes anførsler:

På bakgrunn av sekretariatets vurdering i saken har ikke innklagede fremmet anførsler i anledning klagen.

Sekretariatets vurdering:

Etter forskrift om klagenemnd for offentlige anskaffelser av 15. november 2002 nr. 1288 § 6 må man, for å kunne fremme en klage for nemnda, ha saklig interesse i å få vurdert lovmessigheten av unnlater, handlinger eller beslutninger foretatt ”*under gjennomføringen av anskaffelser*”.

Slik klagen er fremmet for klagenemnda, påklager klager på generelt grunnlag det forhold at innklagede har utarbeidet en miljøerklæring som skal dokumentere at kvalifikasjonskrav i forhold til miljø er oppfylt hos prosjektleder og rådgiver som deltar i konkurranser, jf erklæringens punkt 1 ”*FORMÅL*” og punkt 2 ”*OMFANG*”. Klagen gjelder dermed ikke bruken av en slik erklæring i en konkret anskaffelsesprosess, jf klagenemndsforordens § 6. Sekretariatet kan derfor ikke se at klager har begrunnet interesse i å få prøvet klagen.

På denne bakgrunn kan klagen ikke føre frem. Den avvises derfor som uhensiktsmessig for behandling i klagenemnda, jf forskrift om klagenemnd for offentlige anskaffelser § 9.

Med vennlig hilsen

Ann Mari Bjørlo
Rådgiver